

Pvm: 5.9.2018

Dnro: POSELY/1015/2018

**PÄÄTÖS YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN
(YVA-menettely) SOVELTAMISESTA YKSITTÄISTAPAUKSESSA**

HANKE

Palosen tuulivoimahanke, Kuopio

HANKKEESTA VASTAAVA

Tornator Oyj, Äyritie 8, 01510 VANTAA

ASIAN VIREILLETULO

Tornator Oyj on pyytänyt Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) päätöstä siitä, edellyttääkö yhtiön suunnitelma Kuopion Palosen tuulivoimahanke (yhdeksän voimalaa, yhteisteho enintään 30 MW) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista arviointimenettelyä (YVA-menettely).

Pohjois-Savon ELY-keskus on YVA-lain 11 §:n nojalla toimivaltainen viranomainen ratkaisemaan YVA-menettelyn soveltamista koskevan kysymyksen.

ASIAN KÄSITTELY

Tornator Oyj on 21.6.2018 toimittanut Pohjois-Savon ELY-keskukselle kirjeen, jossa se pyytää lausuntoa YVA-menettelyn tarpeellisuudesta Palosen tuulivoimahankkeessa. Kirjeeseen sisältyy hanketta koskeva ympäristöselvitys (Tornator Oyj, 21.6.2018). ELY-keskus on samalla päivämäärällä vastannut yhtiölle, että se tulee ratkaisemaan asian YVA-lain mukaisella yksittäistapauspäätöksellä.

Muiden viranomaisten kuuleminen

Ennen päätöksen tekemistä ELY-keskus on YVA-lain 13 §:n 1 momentin mukaisesti varannut seuraaville viranomaistahoille mahdollisuuden esittää näkemyksensä YVA-menettelyn tarpeellisuudesta sekä päätöksenteossa huomioon otettavissa seikoista: *Kuopion kaupunginhallitus, Kuopion kaupungin ympäristönsuojelutoimisto, Kuopion kaupungin yleiskaavoitus, Pohjois-Savon maakuntaliitto sekä Kuopion kulttuurihistoriallinen museo*. Annettujen lausuntojen sisältö on kuvattu seuraavassa.

Pohjois-Savon maakuntaliitto

Maakuntakaavallinen suunnittelutilanne on kuvattu lausuntopyynnön liitteenä olevassa ympäristöselvityksessä. Kaavamerkinnot sisältyvät ympäristöministeriön vahvistamaan Kuopion seudun maakuntakaavaan 3.7.2008 sekä Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaavaan 15.1.2014.

Suunnittelualue on merkitty tuulivoimamaakuntakaavassa merkinnällä tv 11.802 Suuri Palonen, potentiaalinen tuulivoima-alue. Suovu-Palosen osayleiskaavalla voidaan tarkentaa maakuntakaavan rajauksia. Osayleiskaavatyö käynnistyy vuoden 2018 aikana. Pohjois-Savon liitolla ei ole tuulivoimahankkeesta huomautettavaa, sillä hanke toteuttaa suoraan maakuntakaavaa. Vaihtoehtoisten kytkentäsuuntien reiteillä tai läheisyydessä ei ole maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä kohteita, joten tältä osin YVA-menettelylle ei ole tarvetta. Suunniteltujen tuulivoimaloiden vaikutuksista Oinosenmäen säätutkaan on kuitenkin tarpeen kysyä kantaa Ilmatieteen laitokselta. Suunnitelma-aineistossa lähin tuulivoimala sijoittuu 9,2 km päähän säähavaintoasemasta.

Kuopion kaupunki/strateginen maankäyttö

Alueelle on laadittu vuonna 2011 Suovu-Palosen osayleiskaavaluonnos, jossa tuulivoimahanke ei ollut vielä mukana. Kaavaluonnoksen nähtävilläolon jälkeen on todettu, että maakuntakaavan mukaiselle tuulivoima-alueelle sijoittuva tuulivoimahanke on syytä ottaa mukaan yleiskaavaan. Tuulivoimahankkeen sisällyttämistä yleiskaavaan on valmisteltu yhteistyössä Tornatorin ja Kuopion kaupungin välillä. Alueen eri maankäyttömuotojen (esim. asutus, loma-asutus, retkeily, tuulivoima) yhteensovittamisen mahdollisuudet voidaan tutkia ja vuorovaikutus osallisten kanssa järjestää Suovu-Palosen osayleiskaavaprosessin yhteydessä. Katsonne, että tuulivoimahankkeen ympäristövaikutukset voidaan arvioida osayleiskaavassa eikä tuulivoimahankkeesta todennäköisesti aiheudu YVA-lain hankeluettelo-hankkeisiin rinnastuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Kuopion kaupunki/alueelliset ympäristönsuojelupalvelut

Kuopion kaupungin alueellisten ympäristönsuojelupalveluiden näkemyksen mukaan Palosen tuulivoimahanke ei edellytä YVA-menettelyä. Ympäristönsuojelupalvelut ilmoittaa yhtyvänsä asiassa kaupungin strategisen maankäytön suunnittelun lausunnossa esitettyyn kannanottoon.

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Museo arvioi YVA-menettelyn tarpeellisuutta arkeologisen kulttuuriperinnön ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta. Lausuntopyynnön liiteaineistossa todetaan, että tuulivoimapuiston sijoittuminen alueelle tutkitaan Suovu-Palosen yleiskaavan laatimisen yhteydessä. Museo on edellyttänyt arkeologista inventointia kaava-alueelle ja Kuopion kaupunki on tilannut inventoinnin kesälle 2018. Rakennettu kulttuuriympäristön on inventoitu vuonna 1991. Tämän inventoinnin osalta tullaan todennäköisesti edellyttämään päivitystä kaavaprosessin aikana. Museo toteaa, että YVA-menettely ei ole arkeologisen kulttuuriperinnön ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta tarpeellinen, koska tältä osin arviointi toteutuu kaavaprosessin yhteydessä.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen annetuista lausunnoista

ELY-keskus on 10.8.2018 varannut Tornator Oyj:lle mahdollisuuden antaa vastine lausunnoissa esitetyistä seikoista. Samalla yhtiötä on pyydetty täsmentämään hankkeeseen liittyvien voimajohtojen toteutustapaa. Yhtiö on 14.8.2018 toimittanut pyydetyn täydennyksen ELY-keskukselle.

Samassa yhteydessä toimitetussa vastineessa yhtiö toteaa, että sen ja Ilmatieteen laitoksen keskinäisessä neuvottelussa 6.6.2018 on käsitelty Tornator Oyj:n tuulivoimahankkeiden mahdollisia vaikutuksia ja vaikutusten huomioon ottamista sääätutkien toimintaan. Keskustelussa käsiteltiin myös Palosen tuulivoimasuunnitelmaa, josta Ilmatieteen laitos on luvannut toimittaa kirjallisen kannanoton tai lausunnon Tornatorille. Asian käsittely Ilmatieteen laitoksella on kuitenkin vielä kesken. Tornator Oyj:llä ei ole muuta huomautettavaa annettujen lausuntojen johdosta.

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

ELY-keskus on katsonut, että Tornator Oyj on toimittanut päätöksentekoa varten YVA-lain 12 §:ssä sekä YVA-asetuksen (277/2017) 1 §:ssä tarkoitettut riittävät tiedot hankkeesta ja sen ennakoituista ympäristövaikutuksista. Yhtiön esittämiä tietoja on avattu seuraavassa.

Hankkeen kuvaus

Tornator Oyj suunnittelee enimmillään yhdeksän (9) tuulivoimalaitoksen rakentamista Kuopion kaupungin Palosen alueelle. Suunniteltujen voimaloiden yhteenlaskettu enimmäisteho alittaa 30 MW. Suunnittelussa käytetty voimaloiden tornien napakorkeus on noin 160 m, roottorin halkaisija noin 150 m ja kokonaiskorkeus näin ollen 235 m.

Palosen hankealue sijaitsee noin 18 km Kuopion keskustasta länteen. Aluetta rajaavat Länsirannantie (mt 5550), Särkistentie (mt 5542) sekä Suuri-Palosen järvi. Voimalat sijoittuisivat Palosenjoen länsipuolelle.

Tuulivoimaloiden tuottama sähkö on tarkoitus siirtää keskijännitesähkölinjoja (20 tai 30 kV) pitkin hankealueelle sijoitettavalle sähköasemalle. Keskijännitejohdot rakennetaan maakaapeleina mahdollisuuksien mukaan ja teiden yhteyteen. Sähköasemalla jännite nostetaan 110 kV:iin ja siirretään ilmajohdolla hankealueen ulkopuolella sijaitsevaan korkeajänniteverkon liittymispisteeseen. Tehdyn esiselvityksen mukaan mahdollisia korkeajänniteverkon liittymispisteitä olisivat joko *Karttulan sähköasema* (etäisyys noin 17 km hankealueesta) tai olemassa oleva *Kurkimäki-Suonenjoki 110 kV:n sähkölinja* (etäisyys noin 24 km hankealueesta). Liittyminen Karttulan sähköasemalle edellyttäisi uuden 110 kV:n ilmajohdon rakentamista. Voimajohto sijoittuisi uuteen, noin 26 metriä leveään maastokäytävään, joka kulkisi hankealueelta länsi-lounaissaunnassa kohti Karttulan sähköasemaa. Myös Kurkimäki-Suonenjoki sähkölinjaan liittyminen edellyttäisi kokonaan uuden 110 kV:n ilmajohdon rakentamista joidenkin kilometrien matkalle hankealueen itäpuolelle. Tämän jälkeen tuulivoimapuiston voimajohto kääntyisi etelään ja kulkisi omissa pylväissään jo olemassa olevan Fingrid Oyj:n 400 kV:n voimajohdolinjauksen rinnalla aina Kurkimäki-Suonenjoki 110 kV:n voimajohdolinjalle asti. Uuden linjan myötä olemassa olevaa 400 kV:n johtoaukeaa ja käytönrajoitusaluetta laajennettaisiin noin 16–20 metrillä. Liittyminen Kurkimäki-Suonenjoki -sähkölinjaan tapahtuisi todennäköisesti kytkinase-maliitynnällä.

Varsinaiselle Palosen tuulivoima-alueelle on voimaloiden ja niiden tarvitseman sähkönsiirtoverkoston lisäksi tarkoitus sijoittaa rakentamisen- ja käytönaikaisia huoltoteitä. Huoltotiet ovat sorapintaisia ja niiden leveys on keskimäärin noin kuusi metriä. Huoltoteiden lisäksi jokaisen tuulivoimalan yhteyteen rakennetaan noin 0,6 hehtaarin laajuinen kokoamis- ja työskentelyalue.

Hankealueen ja sen lähiympäristön kuvaus

Hankealue muodostuu vaihtelevista maastonmuodoista, jossa korkeimmalle kohoavat Iso-Valkeisenmäki noin 170 mpy (metriä merenpinnan yläpuolella) ja Pieni-Valkeisenmäki 155 mpy. Mäkien väliset laaksoalueet sijaitsevat tasolla noin 115-135 mpy alavampien alueiden sijoittuessa Palosen alueen pohjoisosaan. Alueen kallioperä on valtaosin pohjagneissisiä ja yleisin maalaji on moreeni.

Maisema-aluejaossa hankealue sijoittuu Itäisessä Järvi-Suomessa Pohjois-Savon ja Keski-Suomen järvisuutujen rajaseudulle. Hankealue muodostaa muuta ympäristöä korkeamman metsäpeitteisen luode-kaakko-suuntaisen selännealueen, joka rajoittuu etelässä Suuri-Palosen järveen. Lähimaisemassa metsätalouden vaikutus metsämaisemaan on voimakas avohakkuu- ja uudistusalueineen. Selänne ei muodosta yhtä selkeää mäkimuodostumaa, vaan koostuu vaihtelevan korkuisista pienistä mäistä ja niiden välisistä osin metsäpeitteisistä suolaaksoista. Maaston moreenipeite on mäki-alueilla ohut, kalliopaljastumat ovat yleisiä ja kallioperän muodot hallitsevat maaston muotoja laajoilla alueilla. Korkeimmat ja topografisesti selkeimmät mäkimuodostumat ovat alueen eteläosassa sijaitsevat Iso-Valkeisen ja Pieni-Valkeisen mäet. Maaston peitteisyys rajoittaa mäkien havaittavuutta eivätkä ne näy ja erotu alueen pohjoispuolen asutuksen maisemaan. Asutusta tai viljelyä ei hankealueen mäillä ole ollut eli ne eivät edusta maiseman suuralueelle tyypillistä mäkiviljely-asutusta.

Palosen pohjoispuolella on länsi-itä-suuntainen puromaisten Kortteis- ja Pyyjoen sekä Niemisjokien laakson alavampi alue, jolla on teiden varssissa ja viljelysten reunamilla hajanaista kyläasutusta. Peltoalueet ovat pirstaleisia, katkeavat paikoin laakson suunnassa eivätkä useinkaan ulotu purolaakson pohjalle asti. Lamperilan ja Särkisenmäen välille ei täten muodostu yhtenäistä avointa viljelymaisematilaa. Avoimet maisematilat rajautuvat lähimpiin metsäsaarekkeisiin eikä Palosen selänne hahmotu kovinkaan selkeästi alueella liikkujalle. Lähin suuri avoin selkävesi on koillisessa sijaitseva Kallavesi (etäisyys lähimmistä tuulivoimaloista yli 5 km). Lounaispuolella on useita järviä, joiden luode-kaakko-suuntaisuus rajoittaa pitkät näkymät suunnittelualueen suuntaan. Pohjois-Savon arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnissa vuonna 2010 esitetyt lähimmät kohteet ovat Pohjois-Savon järvisuudun suurten selkävesien alueeseen sisältyvät *Haminalahti* (maakunnallisesti arvokas, etäisyys voimaloista noin 13 km), *Puijo* (valtakunnallisesti arvokas, etäisyys voimaloihin noin 18 km), *Räimä-Haapalahti-Väänälänranta* (maakunnallisesti arvokas, etäisyys voimaloista noin 9 km) sekä *Paukarlahti* (valtakunnallisesti arvokas, etäisyys voimaloihin noin 35 km). Hankealuetta koskeva arkeologinen inventointi on tarkoitus tehdä kesän 2018 aikana.

Hankealue sijoittuu Suuri-Palonen järven ja Kallaveden väliin. Hankealueella on useampia pieniä lampia ja ojitettuja suoalueita. Hankealueella

syntyvät vedet suuntautuvat useiden eri purojen ja pienien jokien kautta pääosin Kallaveteen. Hankealueen eteläosassa sijaitsee Vääränsalon II-luokan pohjavesialue.

Hankealuealueen metsät ovat pääosiltaan talousmetsiä. Alueen metsäkasvillisuus on luonteeltaan varsin karua. Metsät ovat pitkälti kuivahkoja puolukkatyyppin mäntykankaita, mutta alueella on myös karukkokankaita. Kuusikot, joita on paikoittain, ovat tuoreita kankaita. Lehtomaisia kankaita tai lehtoja on hyvin niukasti. Alueen rehevimmät kasvillisuustyypit keskittyvät Palosenjoen-Sahinjoen alueelle. Suot ovat suurelta osin ojitettuja rämeitä. Vanhaa metsää on hankealueen läheisyydessä sijaitsevilla suojelualueilla.

Hankealue sijoittuu kokonaisuudessaan Tornator Oyj:n omistaman Palosensalo-tilan alueelle. Palosensalon sisällä on useasta pienestä tilasta muodostuva yksityisten omistama alue. Palosensalon tila rajoittuu yhteisöjen ja yksityisten maa-alueisiin. Hankealueella ei sijaitse asuin- tai loma-asuntorakennuksia. Runsain asutus sijaitsee hankealueesta pohjoiseen. Kyläasutus on keskittynyt Lamperilasta Särkisenmäkeen ja edelleen hankealueen länsipuolelle johtavan yhdystien (Lamperilantie) sekä sen eteläpuoleisen Pulkintien varrelle. Lamperilan- ja Pulkintien varrella on hankealueen kohdalla peltoalueita ja tilakeskuksia. Suunnittelualueen kaakkois- ja eteläpuolella sijaitsee joitakin yksittäisiä loma-asuntorakennuksia. Suuri-Palonen järven pohjoisrannalla ei ole lomarakennuksia eikä vakituista asutusta. Suuri-Palosesta Kallaveteen johtavan Palosenjoen ympäristöön on Tornatorin maalle muodostettu suojelualue, joka on ohjatussa ulkoilukäytössä. Alueella on mm. luontopolku ja tulenpitopaikkoja.

Lähin valtatie (vt 5) sijaitsee 29 kilometrin etäisyydellä yhdys- ja seututieyhteyttä pitkin Särkijärveltä, josta haarautuu metsätie hankealueelle. Hankealueella on hyväkuntoinen, kattava metsätieverkko. Tiestö edellyttää kuitenkin sekä suuntauksen että tasauksen parantamista. Hankealueella ja sieltä ulos liikennöidään nykyisin enimmäkseen puutavarakuljetuksia sekä metsätyön työssäkäyntimatkoja. Yleiset tiet on päällystetty lukuun ottamatta pientä osuutta Särkisenmäen kohdalla.

Hankealueella ei ole voimassa oikeusvaikutteisia yleis- tai asemakaavoja. Hankealue sisältyy vireillä olevaan Suovu-Palosen yleiskaava-alueeseen, jota koskeva kaavaluonnos on päivätty 21.3.2011. Tämän jälkeen suunnittelutyö on laajentunut siten, että kaavassa tutkitaan myös tuulivoimapuiston sijoittuminen alueelle. Osayleiskaava-aluetta on sittemmin laajennettu koskemaan myös Suuri-Palosen järven ympäristöä entisen Karttulan kunnan alueella. Hankealuetta lähimmät ranta-asema-kaavat sijaitsevat suunnittelualueen eteläpuolella Pieni-Palosen ympärillä.

Suunniteltua hankealuetta koskevia maakuntakaavamerkintöjä sisältyy ympäristöministeriön vahvistamiin Kuopion seudun maakuntakaavaan (3.7.2008) sekä Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaavaan (15.1.2014). Aluetta koskevat seuraavat maakuntakaavan merkinnät ja määräykset:

- *Tuulivoima-alue (tv)*, kohdemerkintä tv 11.802, Suuri-Palosen tuulivoimapotentialialinen alue. Merkinnällä osoitetaan potentiaali-

set tuulivoima-alueet. Alueiden päämaankäyttöluokka on kuitenkin muu kuin tuulivoimaenergian tuotanto, yleisimmin maa- ja metsätalous. Rakentamismääräys: Maankäyttö- ja rakennuslain 132/1999, MRL) 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus ei ole voimassa tuulivoima-alueilla. Suunnittelumääräys 1: Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tai suunnittelussa tulee pyytää lausunnot asianomaisilta viranomaisilta mm. Puolustusvoimien tutkajärjestelmästä ja lentoliikenteen turvallisuusvaateista (ilmailulain 165 §:n mukainen lentoestelupa) sekä myös liikenneväylien suojaetäisyyksistä ja telemastoista johtuvista rajoitteista jo ennen tuulivoimaloiden rakennuslupaa. Suunnittelumääräys 3: Ennen tuulivoima-alueiden tarkempaa suunnittelua ja toimenpiteitä tulee olla yhteydessä museoviranomaiseen arkeologisen inventoinnin tarpeen arvioimiseksi. Suunnittelumääräys 5: Suuri Palosen tuulivoima-alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota maisemallisten vaikutusten vähentämiseen. (Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaava)

- *Tärkeä pohjavesialue (pv)*: Kohdemerkintä 11.661, Vääränsalo. Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät ja vedenhankintaan soveltuvat alueet. (Kuopion seudun maakuntakaava)
- *Maa-ainesten ottoalue, turvetuotantoon soveltuva alue (EO1)*: Kohdemerkintä 11.705, Palossuo. Merkinnällä on osoitettu ne tuotannon ulkopuolella olevat GTK:n tutkimat turvetuotantoon soveltuvat suot sekä toiminnanharjoittajien tuotantoa varten hallintaansa hankkimat suot, jotka ovat ojitettuja ja sijainniltaan tuotantoon sopivia. (Kuopion seudun maakuntakaava)

Lisäksi Suunnittelun hankealueen lähiympäristöä koskevat seuraavat Kuopion seudun maakuntakaavassa olevat kaavamerkinnot ja -määräykset:

- *Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU)*: Kohdemerkintä 11.271, Palonen. Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa on metsätalouden ohella otettava huomioon alueen ulkoilukäytön tarpeet.
- *Hiljainen alue (hil)*: Kohdemerkintä 11.002, Palonen. Merkinnällä osoitetaan luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät hiljaiset alueet. Suunnittelumääräys: Pysyviä toimintoja alueelle ja sen ympäristöön suunniteltaessa tulee kiinnittää huomiota alueen säilymiseen hiljaisena siten, että alueiden valinnassa käytetyt hiljaisuuden kriteerit täyttyvät edelleen ja hiljaisuudesta ja luonnon äänistä nauttiminen on mahdollista.
- *Luonnonsuojelualue (SL)*: Kohdemerkinnät 11.504 (Vanhansahansaari), 11.593 (Vommonlinna) ja 11.572 (Niemisjoen haapametsikkö). Merkinnällä on osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Alueita koskee MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
- *Maatalousalue (MT)*: Kohdemerkintä 11.233, Metsäkylä. Suunnittelumääräys: Alueet tulee ensisijaisesti säilyttää maatalouskäytössä. Maa- ja metsätalouseläinliikenteen opetus- ja tutkimustoiminnan toimintaedellytyksiä ei tule heikentää. Rakentaminen tulee suunnitella siten, että yhtenäisiä peltoalueita ei pirstota, eikä

muutoin heikennetä viljelyolosuhteita, ja otetaan huomioon maiseman peruspiirteet.

- *Kylä (At2):* Kohdemerkinnät 11.062 (Niemisjärvi) ja 11.065 (Salonkulma). Merkinnällä osoitetaan kylät, joiden suunnittelutavoitteena on haja-asutusluonteisen lisärakentamisen suosiminen nykyisen asutusrakenteen vahvistamiseksi, kulttuuriympäristön arvojen säilyminen ja kehittyminen sekä omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen. Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa ja kehittämistoiminnassa on huomioitava kylän ominaispiirteet ja edistettävä kylän kehittymistä.
- *Sähkösiirtolinja*
- *Yhdystie*
- *Moottorikelkkailureitti.* Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset olemassa olevat ja suunnitellut maakunnalliset runkoreitit.
- *Retkeilyreitti.* Merkinnällä osoitetaan ohjeellisesti seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävät ulkoilureitit.

Hankkeesta vastaavan arvio ympäristövaikutuksista

Vaikutukset kaavoitukseen ja maankäyttöön

Hanke sijoittuu maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimatuotannolle potentiaaliselle alueelle. Tuulivoimatuotannon sijoittaminen alueelle ja suhde muihin maakunnallisiin tavoitteisiin on tutkittu maakuntakaavoituksen yhteydessä. Suunniteltujen tuulivoimaloiden määrä on pienempi kuin mitä käytettiin maakuntakaavaa koskevien arviointien pohjana. Tämä pienentää hankkeen maisemavaikutuksia.

Tuulivoimahankkeen sijoittaminen ja sovittaminen muiden maankäyttötavoitteiden suhteen tarkastellaan vireillä olevan osayleiskaavoituksen yhteydessä. Osayleiskaava laaditaan huomattavasti tuulivoimahanketta laajemmalle alueelle, minkä johdosta kaavoituksen yhteydessä tehdään kokonaisvaltainen vaikutusten arviointi.

Tuulivoimalat eivät estä eivätkä haittaa nykyistä maankäyttöä suunnitellun alueen ulkopuolella. Etäisyydestä ja metsän muodostamasta suojasta johtuen tuulivoimaloiden äänestä ja varjovälkkymisestä ei aiheudu merkittävää vaikutusta Palosenjoen varren virkistyskäytölle.

Meluvaikutukset

Tuulivoimaloiden ympäristöön aiheutuvan äänen leviämistä on tarkasteltu melumallinnuksella. Mallinnus on tehty ympäristöministeriön julkaiseman ohjeistuksen mukaan. Mallinnuksen on tehnyt Numerola Oy. Mallinnuksessa on käytetty lähtöäänepainetasona 106dBA, mikä mahdollistaa hankkeen toteuttamisvaiheessa valinnan useista turbiinityypeistä. Mallinnuksessa on käytetty Maanmittauslaitoksen korkeustietoaineistoa (korkeusmalli 10m) sekä asutuksen osalta kiinteistöpaikkatietoja.

Mallinnuksen perusteella tarkasteltuna suunnittelussa mitoituserusteena käytetty 40dBA äänentaso alittuu kaikissa lähistön asuin- ja loma-asuntokohteissa. Palosenjoen varren luonnonsuojelualueella melutaso alittaa 35dBA aivan pientä joen luusuan tuntumassa olevaa aluetta luokun ottamatta. Mallinnus on laadittu eri tuulensuuntiin, joten se yliarvioi

melutilanteen näyttäessä melun leviämisen myötätuuleen. Käytetty lähtöäänepainetaso on yleinen valmistajien ilmoittama 8m/s tuulennopeudelle antama takuuarvo. Tuulen nopeuden ollessa alhaisempi myös äämentaso on hiljaisempi. Äänimaisemaan vaikuttaa myös tuulen aiheuttama tuulivoimaloiden ääntä peittävä taustaaäni, joka metsäisellä seudulla voimistuu tuulennopeuden myötä.

Varjostusvaikutukset

Tuulivoimaloista aiheutuvan varjovilkunnan leviämistä on tarkasteltu välkemallinnuksella. Mallinnuksen on tehnyt Numerola Oy. Mallinnuksessa on käytetty napakorkeudeltaan 155 metriä ja roottorin halkaisijalta 150 m olevaa turbiinia. Mallinnuksessa on käytetty Maanmittauslaitoksen korkeustietoaineistoa sekä asutuksen osalta kiinteistöpaikkatietoja. Mallinnuksessa on käytetty pitkän ajan säähavaintotietoja Siilinjärven sääasemalta (tuulisuus, auringonpaiste).

Välkemallinnuksissa on huomioitu turbiinin kapeneva lapaprofiili. Mallinnuksen tulos esittää sääolosuhteet huomioon ottavan ns. realistisen varjovilkunnan kohdistumisen keston vuodessa. Suomessa ei ole vilkuntaa koskevaa lainsäädäntöön perustuvaa raja- tai ohjearvoa. Mallinnuksen perusteella tarkasteltuna tuulivoimasuunnittelussa yleisesti käytetty 8 tunnin arvo alittuu kaikissa lähiympäristön asuin- ja loma-asuntoalueilla.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinkeinoihin

Tuulivoimaloiden melu ja välke eivät aiheuta merkittäviä vaikutuksia lähialueen asutukselle tai loma-asutukselle. Tuulivoimalat eivät yleensä estä alueen käyttämistä jokamiehenoikeudella tapahtuvaan virkistyskäyttöön. Metsästys voidaan alueella sallia jatkossakin. Tuulivoimaloiden rakentamisaikana liikkumista alueella voidaan rajoittaa. Jäätävissä olosuhteissa alueella liikkuvien tulee varoa oleskelua tuulivoimaloiden läheisyydessä, mutta jäänheiteistä ei aiheudu laajalle ulottuvaa vaaraa.

Alue on Tornatorin metsätalouskäytössä. Hankkeella ei ole vaikutusta metsätalouden harjoittamiseen. Maanomistaja tekee tuulivoimayhtiön kanssa sopimuksen alueen käyttämisestä tuulivoimarakentamiseen. Hankkeella ei ole vaikutusta suunnittelualueen ulkopuolisiin elinkeinoihin.

Tuulivoimaloiden rakentaminen lisää liikennettä käytettävällä kuljetusreitillä. Mikäli maanrakennustöissä käytettävä kiviaines saadaan Palosensalon alueelta, muodostavat betonikuljetusautot suurimman raskaan liisäliikenteen.

Tuulivoimakomponentit tuodaan erikoiskuljetuksina, joita on alle kymmenen tuulivoimalaa kohti. Tuulivoimaloiden käytön aikana alueelle tehdään huoltokäyntejä tyypillisesti pakettiautoilla. Liikenne ei aiheuta merkittäviä vaikutuksia asutukselle ja elinoloihin.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Tuulivoimaloiden näkyvyys maisemaan on mallinnettu käyttäen kokonaiskorkeudeltaan 235 m tuulivoimalaa. Mallinnuksen on tehnyt Numerola Oy. Mallinnuksessa on käytetty Maanmittauslaitoksen korkeustieto-

aineistoa. Näkyvyydessä on otettu huomioon paikallinen puusto Luonnonvarakeskuksen VMI-aineiston mukaisesti (valtakunnan metsien inventointi). Käytössä on ollut viimeisin aineisto, joka vastaa vuoden 2015 tilannetta.

Mallinnuksen perusteella voi todeta, että maasto-olosuhteista johtuen alle 5 km etäisyydellä tuulivoimalat näkyvät selkeimmin Suuri-Palosen ja Naarajärven etelärannalle. Suuri-Palosen pohjoisrannalle ja Palosenjoen varteen tuulivoimalat eivät näy. Pohjoisen kyläasutuksen suunnassa avoimet maisematilat eivät ole kovin laajoja. Tuulivoimaloiden näkyminen sillä alueella muun muassa asutukselle riippuu paikallisesti metsäkuviosta, muusta puustosta ja rakennuskannasta ja tarkastelupaikalla on suuri merkitys voimaloiden näkyvyyteen.

Maasto estää tuulivoimaloita näkymästä Kallavedellä pohjoiseen kuin vasta yli 10 km etäisyydellä. Voimalat eivät tuolla etäisyydellä erotu selvästi ja jäävät osaksi taustamaisemaa. Idästä tuulivoimalat näkyvät jo noin 6 km etäisyydeltä. Idässä vesistö on lukuisien saarien pirstomaa, mikä kuitenkin estää suurella osin voimaloita näkymästä. Kyseisellä alueella saaristoinen järvimaisema on hallitseva, mikä vähentää voimaloiden vaikutusta maisemaan. Järvimaisemassa voimaloiden näkyvyys rajoittuu vain kapealle sektorille, joten järvimaisema säilyy suurimmalta osin muuttumattomana eikä hanke aiheuta merkittävää vaikutusta maisemaan.

Etäisyys lähimpiin arvokkaisiin kulttuuriympäristö- ja maisemakohteisiin on suuri ja maasto-olosuhteet pääosin estävät tuulivoimaloita näkymästä. Lähin alue on Räimä-Haaplahti-Väänälänranta, jossa maiseman ominaisuus perustuu pienpiirteisyyteen ja toisaalta pienpiirteisyys rajoittaa merkittävästi tuulivoimaloita näkymästä muuta kuin alueen edustan Kallavedelle. Voidaan arvioida, että hankkeella ei ole merkittävää vaikutusta näiden kohteiden maisemaan.

Vaikutukset kallioon ja maaperään

Tuulivoimarakentamisen yhteydessä parannetaan teitä sekä rakennetaan tuulivoimaloiden rakentamista varten noin 0,6 ha laajuiset kenttäalueet. Rakentaminen muuttaa pysyvästi maastonmuotoja, mutta muutokset ovat paikallisia eivätkä Palosensalossa kohdistu arvokkaisiin muodostumiin.

Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Maaperästä johtuen rakentamisen aikaiset pintavesivaikutukset maaperän eroosion vuoksi ovat vähäiset. Kenttäalueet eivät rajoitu vesistöön, joten hulevesien hallinta voidaan helposti toteuttaa. Rakentaminen ei kohdistu eikä vaikuta luonnonuomiin tai muihin vesistöihin eikä muuta valuma-alueita. Tuulivoimaloita ei ole suunniteltu pohjavesialueelle.

Vaikutukset luonnonympäristöihin, kasvillisuuteen ja eläimiin sekä suojelualueisiin

Tuulivoimarakentaminen tapahtuu metsätaloustoiminnassa olevalla alueella. Tuulivoimaloiden paikat eivät aiemman selvityksen ja Tornatorin

tekemän maastokäynnin perusteella sijoitu erityisen arvokkaisiin tai suojeltaviin elinympäristöihin tai luontotyyppeihin. Voimalapaikkojen osalta tehdään vielä asiantuntijan tarkistuskäynti kasvukauden 2018 kuluessa.

Hankealueella sijaitsee kaksi metsäluonnon suojelemiseksi perustettua yksityistä luonnonsuojelualuetta. Tuulivoimarakentaminen ei ulotu niihin. Iso-Valkeisenmäen laelle suunnitellun tuulivoimalan ja luonnonsuojelualueen väliin jää laaja suojakaista, joten hanke ei heikennä kohteen olosuhteita (pienilmasto, vesiolot) eikä siten vaaranna luonnonsuojelualueen perusteena olevien luontoarvojen säilymistä.

Hanke ei vaikuta luontodirektiivin II tai IV liitteen lajien elinympäristöihin tai lisääntymis- ja levähdysalueisiin.

Tuulivoimarakentaminen ei kohdistu lepakoiden kannalta merkittävimpien alueiden lähiympäristöön.

Vaikutukset riistalajistoon

Tuulivoimaloista kaksi sijaitsee riistalajiselvityksessä määritellylle metsojen tärkeälle soidinpaikka-alueelle tai tällaisen välittömään läheisyyteen. Selvityksen mukaan suunnittelualueella on useita pieniä soidinkeskuksia. Tuulivoimaloita ei sijoitu merkittävien (5 tai enemmän soivaa metsokukkoa) soidinpaikkojen lähistölle. Alueella on runsaasti metsojen soittimelle soveliaita paikkoja ja kokemusten mukaan metsot voivat soidinpaikan häiriintyessä tai tuhoutuessa siirtyä uuteen paikkaan. Tuulivoimalat eivät estä metsojen soidinmenoja ja tuulivoimaloista johtuva liikkuminen alueella on varhain aamuisin epätodennäköistä. Tuulivoimaloiden vaikutusta metsojen elinympäristöön ja soidinpaikkoihin voi pitää vähäisenä.

Vaikutukset muuhun riistalajistoon ovat enintään vähäisiä. Esimerkiksi hirven ei ole todettu häiriintyvän tuulivoimaloista.

Linnustovaikutukset

Linnuston kannalta merkittävin elinympäristöihin kohdistuva vaikutustekijä alueella on metsätalous. Tuulivoimalat ja tiestön parantaminen muuttavat elinympäristöjä pysyvästi alle 10 ha laajuudelta. Kaavoituksen yhteydessä laaditaan tehtyjen selvitysten ja asiantuntijan hyvän paikallistuntemuksen perusteella vaikutusarviointi, jossa otetaan huomioon elinympäristömuutokset sekä muut vaikutukset.

Alustavan tarkastelun perusteella tuulivoimarakentaminen ei kohdistu erityisiin tärkeisiin lintujen elinympäristöihin.

Latvuksessa ja sen alapuolella varpuslinnut lentävät selvästi tuulivoimaloiden roottoreita (alimmillaan 85 metriä maanpinnan yläpuolella) alempana, minkä lisäksi tuulivoimalat sijaitsevat selvästi alueen pieniä lampia ja muita avoimia alueita korkeammalla.

Kevätmuuton seurannan raportoinnin yhteydessä FCG laati arvion hankkeen vaikutuksista muuttolinnustoon. Arviointi perustuu useita kertoja suurempaan hankekokoon kuin nyt suunniteltu hanke on. Hankealue sijaitsee itäisen Kallaveden ja läntisen Nilakan, Rasvangan ja Virmasveden muodostaman järviketjun välisellä kannaksella. Pohjoiseen suuntautuva

vesilinnuston muutto seurailee osin näitä vesistölinjoja ja ei siten todennäköisesti kanavoidu hankealueella. Maalinnuston muutto voi kanavoitua edellä mainittujen järviketjujen välisellä alueella. Kannas on kuitenkin varsin leveä ja alueelle tuskin muodostuu erityisen voimakasta muuttolinjaa. Koska muuttosuunta keväisin on monilla lajeilla koillinen, todennäköisin muuton tiivistymäpaikka on Kallaveden länsiranta. Tätä reittiä kulkeva muutto sivuuttaa hankealueen sen itäpuolelta, kunhan voimalapaikkoja ei sijoitella aivan Kallaveden ranta-alueen tuntumaan. Itä-Suomessa ja Kuopion korkeudella muutto on jo eteläisempää ja läntisempää Suomea ja etenkin rannikkoseutuja hajanaisempaa. Muuton seurannassa tehdyt vähäiset havainnot tukevat tätä. Havaintoaineisto jäi pieneksi useista seurantapäivistä ja alueella liikuttaessa tehdystä havainnoinnista huolimatta ja voidaan todeta, että hankkeen vaikutukset linnuston kevätmuuttoon ovat todennäköisesti vähäiset.

Syysmuuton seurantaraportin yhteydessä FCG laati törmäysriskin arvioinnin, joka koski suurempaa tuulivoimalamäärä (49 kpl) ja idän suuntaan laajempaa aluetta kuin nyt suunnittelussa hankekokonaisuudessa (9 kpl). Törmäysriskin arvioinnissa apuna käytetyn mallinnuksen mukaan törmäysriski hanhien osalta olisi enimmillään noin 0,35–0,7 yksilöä vuodessa ja laulujoutsenen osalta alle 0,2 yksilöä vuodessa. Hankkeen vaikutukset myös syysmuuton osalta arvioidaan vähäisiksi.

Etäisyys kalasääsken pesältä lähimpään tuulivoimalaan on yli 4 km. Kalasääsken saalistuslennot suuntautuvat Kallavedelle eikä lentokäytävä sijoitu suunnittelualueelle. Lentoseurannan perusteella kalasääsken liikuminen tuulivoima-alueella on vähäinen eikä vaikutusta kalasääskiin voi pitää merkittävänä.

Sähkönsiirron ympäristövaikutukset

Sähkönsiirron edellyttämä voimajohto voidaan konsultin laatiman alustavan selvityksen mukaan toteuttaa yleisesti käytössä olevien paikkatietojen perusteella tiedossa olevien arvokkaiden ympäristökohteiden ulkopuolelle. Voimajohtoon ympäristövaikutukset ovat hyvin paikallisia, joten linjauksen suunnittelulla voidaan välttää suunnittelun aikana selvitettävältä maastokäytävältä havaittavat tärkeät huomioon otettavat ympäristöarvot. Esisuunnittelun perusteella voidaan arvioida, että voimajohto ei aiheuta voimakkuudeltaan tai laajuudelta merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Voimajohtoa koskevan ympäristöselvityksen tulokset kootaan omaksi ympäristöselvitysraportiksi. Sähköjohdon rakentamista säädetään Sähkömarkkinalailla 588/2013. Lain 14 §:n mukaan nimellisjännitteeltään vähintään 110kV sähköjohdon rakentamiseen on pyydettävä hankelupa Energiamarkkinavirastolta. Hankeluvassa ei määrätä sähköjohdon reittiä. Ennen hankeluvan myöntämistä ei johtoreitille tarvitse olla ko. lain 17 §:n mukaista aluevarausta eikä kunnan suostumusta. Energiamarkkinavirastolle tehtävässä hankeluvan hakemuksessa esitetään tiedot johdon ympäristövaikutuksista ja soveltuvuudesta maankäyttöön sähkömarkkinaasetuksen (65/2009) 4 §:n mukaan (käytännössä ns. 110kV johdon ympäristöselvitys).

Yhteenveto

Laaditussa selvityksessä on tehty alustava arviointi hankkeen ympäristövaikutuksista. Hankkeen koko alittaa YVA-asetuksessa tuulivoimahankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnille annetut kynnysarvot. Sähkön-siirron tarvitseman 110kV voimajohto ei sisälly YVA-asetuksen hanke-luettelo.

Arvioinnin perusteella rakentamisesta aiheutuvat muutokset ympäris-tössä ovat paikallisia eivätkä kohdistu ympäristöarvojen kannalta merkit-täville alueille, joten vaikutukset tältä osin jäävät vähäisiksi.

Tuulivoimaloiden sijainti metsäalueella etäällä asutuksesta heikentää ää-nen kuulumista ja vaikuttaa välkkeen kohdistumiseen. Suunnitelman mu-kaisten tuulivoimaloiden melu alittaa lähimmissä mahdollisesti häiriinty-vissä kohteissa selvästi asetuksessa annetun tuulivoimamelun ohjear-von. Sääolot huomioiden välkkeen määrä mahdollisesti häiriintyvissä kohteissa alittaa suunnittelussa yleisesti käytetyn arvon. Maaston muo-dot ja puusto ehkäisevät merkittävästi tuulivoimaloiden näkymistä lähiym-päristössä. Kaukomaisemassa etäisyys ja mahdollisten tarkastelualuei-den maiseman ominaisuudet vähentävät voimaloiden näkyvyyttä ja mer-kitystä maisemassa.

Osayleiskaavatyön yhteydessä tullaan tarpeen mukaan täydentämään laadittuja selvityksiä ja päivittämään jo tehtyjä selvityksiä ja raportteja joko erillisiksi liiteraportteiksi tai kaavaselostukseen sisällytettäväiksi. Näitä ovat esim. valokuvasovituksset sekä mallinnuksien yksityiskohtaisempi ra-portointi. Viranomaisilla, kansalaisilla ja yhteisöillä on mahdollisuus esit-tää lausunnoissa, mielipiteissä ja muistutuksissa kantansa yleiskaavan yhteydessä tehtäviin selvityksiin ja ottaa kantaa niiden oikeellisuuteen.

Asukkaisiin ja elinolosuhteisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi tapah-tuu kaavoituksen vuorovaikutusprosessin kautta, minkä lisäksi voidaan tarvittaessa järjestää siihen liittyen erillisiä vuorovaikutusmuotoja.

Yhteenvetona voi todeta, että hankkeen ympäristövaikutukset voidaan arvioida vireillä olevan osayleiskaavoituksen yhteydessä eikä hank-keesta todennäköisesti aiheudu sellaisia voimakkuudelta tai laajuudelta merkittäviä ympäristövaikutuksia, joiden arviointi edellyttäisi erillisen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn käynnistämistä.

Voimajohdon vaikutukset ovat paikallisia ja hallittavissa eikä voimajoh-dosta todennäköisesti aiheudu sellaisia voimakkuudelta tai laajuudelta merkittäviä vaikutuksia, että niiden arviointi edellyttäisi ympäristövaiku-tusten arviointimenettelyn käynnistämistä.

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Tornator Oyj:n Palosen tuulivoimahankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä.

ELY-KESKUKSEN RATKAISUN PERUSTELUT

YVA-menettelyssä aina arvioitavat hankkeet ja niitä koskevat muutokset on lueteltu YVA-lain liitteenä 1 olevassa hankeluettelossa. (YVA-laki 3 § 1 momentti)

Hankeluettelon mukaisesti YVA-menettelyä sovelletaan aina tuulivoimahankkeeseen, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 megawattia. (YVA-laki, liitteen 1 kohta 7e)

Hankeluettelon mukaisesti YVA-menettelyä sovelletaan aina vähintään 220 kV:n maanpäällisiin voimajohtoihin joiden pituus on yli 15 kilometriä. (YVA-laki, liitteen 1 kohta 8c)

Tornator Oyj:n Palosen tuulivoimahankkeessa on tarkoitus rakentaa yhdeksän (9) voimalaa siten, että niiden yhteenlaskettu kokonaisteho jäisi alle hankeluettelossa mainitun raja-arvon (30 MW). Lisäksi hankkeessa on tarkoitus rakentaa tuulivoimapuiston tarvitsemat voimajohtolinjat, joiden nimellisjännite on 110 kV. Edellä esitetyn perusteella hankkeeseen ei tule soveltaa YVA-menettelyä suoraan YVA-lain 3 §:n 1 momentin nojalla.

Hankeluettelohankkeiden lisäksi YVA-menettelyä sovelletaan yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin YVA-lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. (YVA-laki 3 § 2 momentti)

Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä YVA-lain 3 §:n 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päättöksenteon perustana olevista tekijöistä on säädetty tarkemmin YVA-lain liitteessä 2 ja eräiltä osin myös YVA-asetuksen (277/2017) 2 §:ssä. (YVA-laki 3 § 3 momentti)

Hankkeen ominaisuudet (YVA-laki liite 2, kohta 1)

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Palosen tuulivoimahankkeen ominaisuuksia tarkasteltaessa on erityisesti kiinnitettävä huomioita hankkeen kokoon. Tarkastelussa on huomioitava rakennettaviksi aiottujen tuulivoimaloiden lukumäärän ja kokonaistehon ohella myös tuulivoimatuotantoon olennaisesti liittyvät sähkönsiirtojärjestelyt. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota suunniteltujen sähkönsiirtolinjojen toteutustapaan ja kokonaispituuteen.

Voimaloiden lukumäärässä laskettuna Palosen hankkeen koko on noin 90 % hankeluettelon kohdassa 7e mainittujen tuulivoimahankkeiden raja-arvosta. Voimaloiden yhteenlasketun tehon osalta hanke on mitoitettu hankeluettelon raja-arvon alittavaksi (99,9%). Näin ollen Palosen tuulivoimahankkeen vaikutukset ovat jo lähtökohtaisesti hyvin lähellä hankelutelo-hankkeiden aiheuttamia vaikutuksia.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tässä tapauksessa erityistä huomiota on annettava sille, että tuulivoimapuistoon olennaisesti kuuluvan sähkönsiirron osalta hankkeen suunnittelu on vielä kesken. Molempien esitettyjen linjausvaihtoehtojen toteuttaminen kuitenkin edellyttäisi uusien johtokäytävien avaamista maastoon ja uusien ilmajohtojen rakentamista. Kurkimäki-Suonenjoki vaihtoehdossa uutta johtokäytävää rakennettaisiin vain muutamia kilometrejä, mutta nykyistä 400 kV:n voimajohtokäytävää jouduttaisiin leventämään noin 20 kilometrin matkalla. Tämä lisäisi ole-massa olevan voimajohtolinjan maankäytöllisiä ja maisemallisia vaikutuk-sia. Karttulan sähköasemalle suuntautuva linjausvaihtoehto puolestaan edellyttäisi kokonaan uuden 110 kV:n voimajohtolinjan rakentamista yli 17 kilometrin matkalle. Näin ollen linjausvaihtoehto alittaisi YVA-lain han-ke-luettelon kohdassa 8c mainittujen voimajohtojen raja-arvon jännitteen osalta, mutta ylittäisi sen johtolinjan pituuden osalta. Yleisesti voidaan ar-vioida, että 110 kV:n johtolinjan vaikutukset luontoympäristöön, maise-maan ja maankäyttöön jäävät jossain määrin vähäisemmiksi kuin 220 kV:n voimajohdoissa. Samalla on kuitenkin huomattava, että myös 110 kV:n voimajohtoa varten tarvittavan johtoaukean leveys on varsin huo-mattava (yleensä 26–30 metriä). Näin ollen, johtolinjan pituudesta ja rei-tistä riippuen, myös 110 kV:n voimajohtolinjalla voi olla merkittäviä luon-toon, maankäyttöön ja maisemakuvaan kohdistuvia vaikutuksia.

Tornator Oyj:n tuulivoimahankkeen ympäristöselvityksestä ilmenevien tietojen perusteella Palosen alueelle suunnitelluista voimaloista aiheutuu tuulivoimarakentamiselle tyypillisiä rakentamisen ja käytönaikaisia vaiku-tuksia. Näin ollen varsinaisen tuulivoima-alueen vaikutukset todennäköi-sesti jäävät jossain määrin vähäisemmiksi kuin vastaavassa kymmenen voimalan hankkeessa. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan sähkönsiir-tojärjestelyt kuitenkin tässä tapauksessa lisäävät – sinällään jo lähellä hankeluettelon raja-arvoja olevan – tuulivoimahankkeen maankäytöllis-ten ja maisemallisten vaikutusten voimakkuutta, laajentavat niiden maan-tieteellistä ulottuvuutta sekä samalla kasvattavat sitä väestömäärää, jo-hon hankkeen potentiaaliset vaikutukset kohdistuvat. Tämän johdosta Palosen hanke kokonaisuutena arvioiden ei ominaisuuksiensa puolesta olennaisesti eroa hankeluettelossa mainituista tuulivoimalahankkeista.

Hankkeen sijainti (YVA-laki liite 2, kohta 2)

Tehdyissä luonto- ja muissa selvityksissä ei ole ilmennyt sellaisia erityisiä seikkoja, jotka lähtökohtaisesti voisivat estää hankkeen toteuttamisen aiotussa sijoituspaikassa. Maakuntakaavamerkinnot huomioon ottaen Palosen hanke pääosiltaan myös sopeutuu alueen kaavoissa hyväksyt-tyyn ja suunniteltuun maankäyttöön. Tuulivoimalat on suunniteltu sijoitet-tavaksi alueelle, joka on maakuntakaavassa todettu tarkoitukseen sovel-tuvaksi. Suunnitellut uudet voimajohdot eivät kuitenkaan sisälly voimassa oleviin maakuntakaavoihin.

Tornator Oyj:n laatiman ympäristöselvityksen mukaan suunnitellut tuulivoimalat eivät estä eivätkä haittaa nykyistä maankäyttöä hankealueen ulkopuolella. ELY-keskuksen näkemykseen mukaan lähialueen olemassa oleva ja kaavassa suunniteltu maankäyttö on kuitenkin tässä tapauksessa huomioitava erityisenä hankkeen sijaintipaikkaan liittyvänä herkkyystekijänä. Kuopion seudun maakuntakaavassa hankealueen läheisyyteen sijoittuu muun muassa suojelualueita (SL), maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU) sekä luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävä hiljainen alue (hil). Hankealueen lähellä (etäisyys noin kolme kilometriä lähimmistä voimaloista) sijaitsee myös maakuntakaavaan merkittyyä kyläalueita (at). Hankealueen pohjois- ja itäpuolella (etäisyys noin 2 – 5 km) sijaitseekin useita kymmeniä vakituiseen ja loma-asutukseen käytettyjä kiinteistöjä. Hankealueen lähellä kulkee myös maakuntakaavaan merkitty retkeilyreitti. Hankkeen sijaintia tarkastellessa on myös huomioitava, että hankealueelta on ilmateitse matkaa Kuopion keskustaan noin 20 km (autolla noin 40 km). Kuopion kaupungin verkkosivujen [www.kuopio.fi/suovu-palonen, 30.8.2018] mukaan hankealueen läheisyydessä sijaitseva Suovu-Palosen ulkoilualue on myös kaupungin tärkeimpiä virkistys-, marjastus- ja sienestysalueita.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan sijaintipaikasta johtuen Palosen hankkeen toteuttaminen edellyttääkin erityisen huolellista suunnittelua eri maankäyttömuotojen (asutus, virkistyskäyttö, hiljainen alue, luonnonsuojelu, tuulivoimatuotanto) yhteensovittamiseksi. Suunnittelutarve koskee varsinaisen tuulivoima-alueen lisäksi myös sähkönsiirtoa.

Vaikutusten luonne (YVA-laki liite 2, kohta 3)

Palosen hankkeella ei ELY-keskuksen näkemykseen mukaan ole todennäköisiä yhteisvaikutuksia muiden olemassa olevien ja/tai hyväksytyjen hankkeiden vaikutusten kanssa. Tuulivoimahankkeen vaikutuksia voi josain määrin kuitenkin voimistaa se, että aiotussa Suovu-Palosen osayleiskaavassa lähialueelle on tarkoitus osoittaa myös muuta rakentamista.

Toteutuessaan Palosen tuulivoimahanke tulisi yksinäänkin tarkasteluna muuttamaan hankealueen ympäristöä. Maisema- ja meluvaikutukset ulottuisivat myös hankealueen ulkopuolelle. Vaikutuksen olisivat pitkäaikaisia tai pysyviä. Sähkönsiirtolinjojen aiottu toteutustapa laajentaa hankkeen maantieteellistä vaikutusaluetta ja näin ollen myös lisää potentiaalisten osallisten määrää.

Hankkeesta vastaava ei ELY-keskukselle toimittamassaan lausuntopyynnössä ole tuonut esille sellaisia erityisiä teknisiä tai muita seikkoja, joilla hankkeen merkittäviä vaikutuksia pyritään vähentämään. Lausuntopyynnössä on kuitenkin muun ohessa esitetty, että vaikutustenarviointi ja osallistuminen on mahdollista järjestää riittävällä tavalla tulevan yleiskaavoituksen yhteydessä. Lisäksi lausuntopyynnössä on viitattu siihen, että nyt alueelle suunniteltujen tuulivoimaloiden lukumäärä on olennaisesti pienempi kuin maakuntakaavavaiheessa. Tuleva yleiskaavoitus sekä maakuntakaavaa varten jo tehdyt selvitykset on nostettu esille myös hankkeesta annetuissa viranomaislausunnoissa YVA-menettelyn tarpeellisuutta vähentävänä seikkana. Tältä osin ELY-keskus toteaa, että kysymys YVA-menettelyn soveltamista ratkaistaan lähtökohtaisesti YVA-

laissa ja -asetuksessa säädetyillä harkintaperusteilla. Hankkeeseen tulee muiden lakien mukaisten arviointien lisäksi soveltaa myös YVA-menettelyä, jos siitä katsotaan aiheutuvan hankeluettelohankkeisiin vertautuvia todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Nyt kyseessä olevassa yksittäistapauksessa on lisäksi huomioitava se, että suunniteltu rakentaminen, ja sitä kautta myös hankkeen vaikutukset, ulottuvat suunniteltua Suovu-Palosen osayleiskaava-aluetta laajemmalle maantieteelliselle alueelle. Sähkönsiirtolinjojen vaikutusten arviointi koko matkaltaan, eri reittivaihtoehtojen vertailu ja reitinvarren maanomistajien ja asukkaiden osallistumismahdollisuudet ovat seikkoja, jotka tässä tapauksessa osaltaan puoltavat YVA-menettelyn tarvetta.

Yhteenveto

YVA-lain yksittäistapauksia koskevien säännösten tarkoituksena ei ole alentaa arviointikynnystä hankeluettelossa mainittujen hanketyyppien osalta. Toisaalta säännöksillä on tarkoitus varmistaa, että merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavat hankkeet tulevat arvioiduksi YVA-menettelyssä. Tässä tapauksessa koko hankkeen koko ja aiottu sijoituspaikka huomioon ottaen hankkeen ympäristövaikutukset muodostuvat sellaisiksi, että niitä ei perustellusti voi pitää hankeluettelohankkeiden vaikutuksia vähäisempinä. Tämän vuoksi Palosen tuulivoimahankkeeseen (9 voimalaa, alle 30 MW) tulee soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki 252/2017): 3, 11, 12, 13, 37 § sekä liitteet 1 ja 2.
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus 277/2017): 1 ja 2 §.

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaavan muutoksenhakuoikeus

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä. (YVA-laki 37 § 1 momentti)

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Muilla tahoilla ei ole valitusoikeutta sellaisesta päätöksestä, jolla YVA-menettelyä on päätetty soveltaa (YVA-laki 37 § 2 momentti).

Tämä päätös on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on ratkaissut johtaja Jari Mutanen ja esitellyt ylitarkastaja Juha Perho.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Tiedottaminen

Päätös on nähtävillä sähköisenä verkko-osoitteessa www.ymparisto.fi/yva [kohdassa YVA-päätökset > Pohjois-Savo].

Lisäksi päätöksestä tiedotetaan kuulutuksella 6.–21.9.2018 välisen ajan Kuopion kaupungin virallisella ilmoitustaululla (Tulliportinkatu 31, Kuopio). Kaupunkia on myös pyydetty julkaisemaan kuulutus sähköisessä muodossa omilla verkkosivuillaan. (YVA-laki 13 § 2 momentti)

Jakelu

Hankevastaava saantitodistuksin

Raino Kukkonen, Tornator Oyj (sähköisesti)
Kuopion kaupunki, strateginen maankäyttö (sähköisesti)
Kuopion kaupunki, alueelliset ympäristöpalvelut (sähköisesti)
Kuopion kaupunki, rakennusvalvontaviranomainen (sähköisesti)
Kuopion museo (sähköisesti)
Pohjois-Savon liitto (sähköisesti)

LIITE

Valitusosoitus

Liite Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Hankkeesta vastaava saa hakea päätökseen muutosta **Itä-Suomen hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa Itä-Suomen hallinto-oikeuden kirjaamoon. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä. Valituksen on oltava perillä viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Tiedoksiantopäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Sijaistiedoksiannossa päätös katsotaan saadun tiedoksi, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Tavallisen kirjeen katsotaan tulleen vastaanottajan tietoon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, ellei muuta näytetä. Viranomaisen tietoon asia katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi, asuinpaikka ja postiosoite,
- päätös, johon haetaan muutosta,
- muutos, joka päätökseen vaaditaan tehtäväksi sekä
- muutosvaatimuksen perustelut.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on omakätisesti allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- Pohjois-Savon ELY-keskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä,
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta,
- mahdollinen asiamiehen valtakirja sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä Itä-Suomen hallinto-oikeudessa tuomioistuinmaksulain (1455/2015) mukainen oikeudenkäyntimaksu 250 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Itä-Suomen hallinto-oikeuden yhteystiedot

Itä-Suomen hallinto-oikeus

Postiosoite: PL 1744, 70101 Kuopio

Käyntiosoite: Minna Canthin katu 64, 70100 Kuopio

Puhelinvaihde: 029 564 2502

Telekopio: 029 564 2501

Sähköpostiosoite: ita-suomi.hao@oikeus.fi

Kirjaamon aukioloaika on kello 8.00 – 16.15

Sähköinen asiointi: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Tämä asiakirja POSELY/1015/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POSELY/1015/2018 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Perho Juha 04.09.2018 16:48

Ratkaisija Mutanen Jari 05.09.2018 08:03